

# *Amsterdam Studies*

---

## **The Truth, the Whole Truth, and nothing but the Truth**

Amsterdam Studies is a multi-lingual Internet forum for analyses on political, economic and cultural developments in Europe.

**ISSN 1873-3042**

**Editor-in-chief: László Marác**

**Internet: [www.federatio.org/amsterdamstudies.html](http://www.federatio.org/amsterdamstudies.html)**

**Email: [lkmaracz@wanadoo.nl](mailto:lkmaracz@wanadoo.nl)**

---



## **László Marác: Slowakije in de greep van populisten**

**Issue #15.**

**13 October 2006**

In Slowakije is er na acht jaar regeren onder leiding van de liberale premier Mikulas Dzurinda een wisseling van de wacht. Zijn coalitie van centrum-rechtse liberalen, christendemocraten en de partij van de Hongaarse minderheid hebben de verkiezingen van 17 juni verloren. Hoewel Dzurinda's eigen partij, de Slowaakse Democratische en Christelijke Unie (SDKU) uiteindelijk een kleine twintig procent van de stemmen behaalde, was dat niet genoeg om SMER (Richting) van de populist Robert Fico met bijna dertig procent van de stemmen van de verkiezingsoverwinning af te houden. Tot ieders verrassing heeft Fico een regering gevormd met de Beweging voor een Democratisch Slowakije (HZDS) van de omstreden, anti-democratische oud-premier Vladimir Meciar en de Slowaakse Nationale Partij (SNS) van de extreemnationalistische politicus Jan Slota. Hiermee dreigt Slowakije net als tussen 1994-1998 onder Meciar in een internationaal isolement te geraken.

### Andere koers

Slowakije heeft het de laatste jaren onder de Europees georiënteerde premier Dzurinda heel behoorlijk gedaan. Het land werd lid van de NAVO en de Europese Unie wat een hele prestatie was na het tijdperk van de ondemocratische ingestelde Meciar waarin Slowakije als de paria van Centraal-Europa gold. In het kader van de toetreding tot de Europese Unie zette Dzurinda in op grootschalige hervormingen. Door de invoering van het vlak-taks-systeem en de 'flexibele' arbeidswetgeving werd Slowakije een aantrekkelijk land voor internationale investeerders. Als gevolg hiervan vertoonde de economie na een lange tijd weer een opgaande lijn.

Robert Fico die al een aantal jaren aan de weg timmert met zijn Smer-beweging ontpopte zich als de belangrijkste criticus van de hervormingspolitiek van de regering-Dzurinda. Het pro-Europese, liberale beleid van Dzurinda zou de sociale ongelijkheid en de armoede in Slowakije vergroot hebben. Het is inderdaad waar dat er veel verliezers zijn van de hervormingen in Slowakije. De werkeloosheid met zo'n twintig procent van de beroepsbevolking geldt ook onder de nieuwe toetreders tot de EU als veel te hoog. Fico zou liever zien dat Slowakije een sociale welvaartsstaat naar West-Europees model wordt. Hierbij zijn de vorderingen die buurland Tsjechië op die weg heeft gemaakt voor hem het voorbeeld. Deze boodschap is onder het Slowaakse electoraat aangeslagen, hoewel deze verkiezingen met een deelname van 54,7 procent een historisch lage opkomst te zien gaven.

Fico had zijn verkiezingswinst kunnen gebruiken om de liberale koers van de regering-Dzurinda enigszins bij te buigen. Blijkbaar is het tijdens de regeringsformatie niet mogelijk geweest om een beleid te ontwikkelen wat én de hervormingen doorzet én wat een sociale koers uitzet die een beter vangnet kan bieden voor de verliezers van de hervormingen. Robert Fico die zichzelf als sociaal-democraat beschouwt, wil duidelijk afstand nemen van de hervormingen en vertrouwt op een sterke staat die zich moet gaan mengen in het economische leven. Om dit beleid uit te voeren heeft Fico de steun gekregen van twee Slowaakse politici Vladimir Meciar en Jan Slota die eveneens hun heil zien in een sterke centralistische staat. Voor Meciar komt de afhankelijkheid aan de sterke staat voort uit zijn dubieuze communistische verleden; en voor Slota komt dit voort uit zijn verering van het fascistische Slowakije, de Slowaakse vazalstaat van Nazi-Duitsland tijdens de Tweede Wereldoorlog. In zijn retorische uitvallen moeten het vooral de Slowaakse Hongaren en zigeuners ontgelden. Deze groepen zijn voor Slota een sta-in-de-weg voor een etnisch zuiver Slowaaks Slowakije. Zij dienen Slowakije dan ook zo snel mogelijk verlaten. Slota wil ook dat Hongaarse bedrijven die zich de laatste jaren in de buurregio van Hongarije, Zuid-Slowakije hebben gevestigd, worden gesloten omdat zij volgens Slota alleen maar etnisch Hongaarse werknemers in dienst zouden nemen. Er is geen andere conclusie mogelijk dan dat premier Fico zich heeft laten omringen met politici die internationaal niet Salonfähig zijn.

### Internationaal isolement?

De internationale politieke gemeenschap heeft met verbijstering gereageerd op de politieke ontwikkelingen in Slowakije. Vooralsnog zit de internationale gemeenschap met deze Slowaakse regering in haar maag. Het blijft

voorlopig bij dreigementen van uitsluiting en richten de pijlen van de internationale gemeenschap zich op de extreemnationalistische voorman Jan Slota. Fico wordt kwalijk genomen dat hij een coalitie is aangegaan met de SNS en Brussel heeft hem opgeroepen zich te distantieren van deze partij. Als verweer heeft de Slowaakse premier naar voren gebracht dat zijn regering op haar daden moet worden beoordeeld en dat hij de schendingen van mensenrechten en minderheidsrechten niet zal dulden. Verder is hij van overtuigd dat hij in staat zal zijn om zowel Meciar als Slota te temmen. Dat valt echter te bezien. De kans is levensgroot dat Fico 'gegijzeld' wordt door deze door de wolgeverfde hardliners. De socialistische fractie in het Europees Parlement wil bezien of SMER dat lid is van deze fractie nog wel lid kan blijven, nu de partij een coalitie is aangegaan met een extreemnationalistische partij.

De gevolgen van deze koersverlegging in Slowakije kunnen vergaand zijn. Ten eerste voor Slowakije zelf. Als er een einde komt aan het liberale economische beleid in Slowakije en vervangen wordt door een staatsinterventionistisch systeem met geldpersen die weer aangezet worden om het sociale systeem te financieren dan kunnen de economische vorderingen in het tijdvak Dzurinda weer snel verdampen. Dit kan tot gevolg hebben dat internationale investeerders Slowakije zullen gaan mijden. Ten tweede kan de Centraal-Europese samenwerking, de zogeheten Visegrad-samenwerking van Polen, Tsjechië, Slowakije en Hongarije in het gedrang komen. Vooral de relatie met Hongarije staat onder druk komen vanwege de anti-Hongaarse houding van deze Slowaakse regering. Dat heeft een verdere versplintering van Centraal-Europa tot gevolg. Ten derde is het voor Brussel vervelend om landen die recentelijk lid zijn geworden een anti-Europese koers te zien gaan. Paradoxaal kan deze koers verder verhard worden als Brussel de duimschroeven aandraait. De regering Fico heeft in haar programma namelijk opgenomen dat zij graag de banden met Rusland, de grote Slavische broer wil aanhalen. Als Fico ook de buitenlandse politiek in de richting van Rusland verlegt en het Rusland van president Poetin protector wordt van een anti-Europees Slowakije dan kan de regering-Fico het langer uithouden dan men in Brussel lief heeft.